

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

ČASOPIS OBCE LIPTOVSKÁ ŠTIAVNICA

ROČNÍK VII, ČÍSLO 2

27. JÚL 2005

Editoriál - Čas oddychu

Mária Grafová

Milí Štiavničania,

v jednej pesničke sa spieva: „...ach ten čas tak letí, tak letí...“ Ani sme sa nenazdali a máme tu opäť čas oddychu,

prázdnin, dovoleniek. Na toto obdobie sa určite najviac tešia naše deti a obzvlášť tie školopovinné, ktoré po desať mesačnom „zarezávaní“, netrpezlivo prevzali svoje „výplatné pásky“ a utekali domov aby čo najskôr mohli vystaviť svoje tváričky lúčom hrejivého slnka. No a my dospeláci sa už tiež tešíme na chvíle oddychu ale aj na možnosť podoťahovať zameškané, čo to popopravovať v domácnosti, navštíviť vzdialených príbuzných, či známych.

Prajem vám všetkým, tým šťastnejším ktorí si môžu zaplatiť luxusnejšiu dovolenku, ale aj tým ktorí musia korunku v rukách riadne poobracať - oddýchnite si, načerpajte novú energiu, silu a optimizmus.

Nech vaše tváre čo najčastejšie zdobi úsmev, lebo: „*Smiech je rozjasňujúci paprsek, záblesk navonok, keď to vnútri žiari*“.
ALIGHIERI

Zo zasadnutia OZ

Riadne pracovné Zastupiteľstvo obce Liptovská Štiavnica sa konalo 30. 5. 2005 v budove obecného úradu. Zasadnutie otvoril a viedol starosta obce.

Poslanci prerokovali a schválili:

- Pre Pavla Rázgu bytom Liptovská Štiavnica 294 odkúpenie časti Močiara parcela č. 771 diel 1 o výmere 14 m² a diel 2 o výmere 46 m² od obce v cene 40 Sk/m² s tým, že kupujúci podpíše vecné bremeno, že v prípade rozšírenia cesty popred bytovku umožní vytvorenie dažďového kanálu na hranici jeho pozemku.

- Možnosť vytvorenia tréningového ihriska za Lúčnym hríbom, ktoré je majetkom Pašienkového spoločenstva (privítali Mikuláša Ondrejku, predsedu Pašienkového spoločenstva Liptovská Štiavnica a požiadali ho u uvedení skutočnosť). Predseda p. Ondrejka s vybudovaním ihriska súhla-

sil, avšak dal podmienku, že v danej lokalite nebudú žiadne betónové zásahy. Ing. Hlaváč ho uistil, že ihrisko sa geometricky zameria, vykolíkuje, vyrovná a zaseje sa tráva. Údržbu ihriska bude vykonávať TJ Družstevník.

- Žiadosť Petra Omastu ml. Liptovská Štiavnica č. 18 o schválenie trvalého prechodu parcelou KN 540, ktorej vlastníkom je obec z dôvodu vybudovania prístupovej cesty na parcelu KN č. 537, ktorej je vlastníkom. Po miestnom šetrení poslanci súhlasili s vypracovaním geometrického plánu Petrom Omastom ml. na predmetnú komunikáciu s tým, že po obdržaní geometrického plánu obec vypíše verejnú súťaž a doporučí danú problematiku predjednať s právnikom.

- Presmerovanie obecnej domény a zriadenie e-mail konta podľa návrhu Michala Ondrejku Liptovská Štiavnica č. 307, s predpokl. nákladmi 3 000 Sk/rok.

- Po privítaní Ing. Jána Kačalku, Liptovská Štiavnica 390, s jeho kolegom (prítomní poslancami predstavili projekt EURO fondu, ktorého hlavná myšlienka spočíva v prezentáciách ľudových tradícií dolného Liptova zameraného na salašníctvo, tiež ubytovanie a reštauráciu) projekt realizovaný z finančných prostriedkov - 95% EURO fondy, 5%-ná spoluúčasť obce, pričom Ing. Kačalka bude budúci nájomca a prevádzkovateľ. Vytvorené dielo vždy zostane majetkom obce. Poslanci OZ navrhli, nakoľko sa jedná o závažné rozhodnutie, návrh zmluvy o budúcej zmluve predložiť obecnému zastupiteľstvu Ing. Ján Kačalka s kolegom a zmluva bude konzultovaná s obecným právnikom.

- Starosta obce informoval poslancov o vybudovaní plynofikácie na Novej ulici. Poslanci OZ súhlasili s uložením plynového potrubia na Novej ulici podľa pro-

Pokračovanie - s. 2

Zo zasadnutia obecného zastupiteľstva

Dokončenie - s. 1

jektovej dokumentácie. Práce budú realizované firmou PM INVEST Ružomberok. S realizáciou sa začne až po podpísaní zmluvy medzi SPP Žilina a obcou Liptovská Štiavnica o odkúpení plynovodu.

- OZ schválilo termín 25. jún 2005, ako termín 5. výročia výstupu na Salatín s odchodom o 7.00 h z parkoviska pred kostolom.

- OZ prerokovalo prípravu osláv 400 rokov vzniku základnej školy v obci, ktoré bude zabezpečovať na tento účel zvolený prípravný výbor.

V bode rôzne bolo prerokované:

- Poslanci OZ schválili manipulačný poplatok obce za vydanie rozhodnutia o pridelenie súpisného čísla vo výške 300 Sk.

- Bola podpísaná nová zmluva medzi obcou a Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorou obec prijala na obecné služby 10 uchádzačov o zamestnanie.

- Starosta obce informoval, že bolo zakúpené a osadené pletivo na ihrisku, ktoré zabraňuje poškodzovanie súkromného majetku v okolí ihriska.

- Starosta obce informoval, že

2. a 3. júla 2005 susedná obec Štiavnička si pripomína 500 rokov od 1. písomnej zmienky o obci. Pri tejto príležitosti poslanci OZ schválili sponzorský príspevok obci Štiavnička 3 000 Sk.

- OZ prerokovalo požiadavku vytvorenia kaderníctva vo voľných priestoroch jednoizbového bytu v ZŠ. Poslanci súhlasili s vytvorením kadernického salónu, ktorý by bol prevádzkovaný v sobotu, ročný nájom 6 000 Sk.

- Starosta informoval OZ, že 26.6.2005 sa náš DHZ Liptovská Štiavnica zúčastní požiarnej súťaže v Liptovských Sliachoch. V čase písania novín vieme už výsledok. Naši hasiči sa umiestnili na krásnom 5. mieste z 31 zúčastnených družstiev.

- Starosta informoval poslancov, že pracovníci PD Ludrová pracujú na údržbe a oprave miestneho domu smútku a školského ihriska.

- Poslanci OZ schválili nákup jedného kontajnera na plasty, ktorý bude umiestnený v časti Nová ulica.

- Boli prerokované žiadosti na odkúpenie miestnej koniariky. Ing. Hlaváč navrhol, aby bola vyhlásená verejná súťaž s čím

poslanci OZ súhlasili.

- Hlavná kontrolórka Daniela Šuhajdová predniesla návrh VZN obce č. 1/2005 o podmienkach poskytovania dotácie z rozpočtu obce. Toto VZN obce upravuje pravidlá postupu pri poskytovaní dotácie právnickej a fyzickej osobe z rozpočtu obce.

- Poslanci OZ schválili po miestnom šetrení nákup obrubníkov ku chodníkom na konci Novej ulice (pri R. Pavlovkovi a V. Kováčikovi) v dĺžke 50 m.

Ďalšie zastupiteľstvo sa konalo dňa 27.6.2005. Na tomto zasadnutí boli prerokované nasledovné body:

- Poslanci OZ schválili zmluvu o budúcej zmluve uzatvorenej medzi budúcim prenajímateľom obcou Liptovská Štiavnica v zastúpení starostom obce Dušanom Laukom a budúcim nájomcom LBK systém Liptovská Štiavnica v zastúpení Ing. Jánom Kačalkom, ktorá bude podpísaná obidvoma stranami po vzájomnom pripomenovaní.

- Poslanci OZ prejednali a schválili čiastku 150 000 Sk na kábel verejného osvetlenia pre sídlisko Kľučiny. Celkové náklady obce na osvetlenie sídliska Kľučiny budú cca 500 000 Sk.

- Poslanci ďalej schválili zmluvu o dielo medzi obcou Liptovská Štiavnica a VOMS, s.r.o. Stráža 260, konateľ Štefan Bobáň, predmetom ktorej je dodávka a montáž kábla verejného osvetlenia uloženého do zeme, vrátane uzemňovacie-

ho vedenia bez výkopových prác na sídlisku Kľučiny.

- Poslanci prejednali a schválili použitie finančných prostriedkov z Mondi business paper SCP a.s. Ružomberok na položenie vrchného koberca školského ihriska.

- Starosta informoval poslancov, že vonkajšia úprava domu smútku – natretie drevených častí luxolom bola ukončená. S obnovou náteru strechy sa plánuje v roku 2006 – po väčšej korózii plechu strechy.

- Starosta obce zhodnotil akciu výstupu na Salatín, na ktorom sa zúčastnilo 105 turistov. Každý účastník obdržal odznak a chutný guláš.

- Poslanci navrhli a schválili vyhotovenie projektovej dokumentácie na plynifikáciu časti obce ponad ihrisko.

- Poslanci OZ schválili čiastku 3 000 Sk na opravu oplatenia kostola Ev. cirkvi ab. vyznania v Ružomberku

- Poslanci OZ schválili zámennú zmluvu medzi obcou Liptovská Štiavnica a firmou RINCO s.r.o Ružomberok o výmene parcely KN č. 875/23 (vlastník RINCO s.r.o) za parcelu 875/7 (vlastník obec)pre potreby vytvorenia otočky na miestnej komunikácii na sídlisku Kľučiny.

Starosta poďakoval za účasť a ukončil zasadnutie obecného zastupiteľstva.

Z matriky (oprava):

V prvom tohtoročnom čísle nášho časopisu sme v rubrike „Z našej matriky“ nesprávne uviedli meno jedného narodeného spoluobčana. Namiesto mena Erik Cevár je správne meno **Erik Chamaj**. Za chybu sa ospravedľňujeme.

Redakcia

Obec Liptovská Štiavnica, Štiavničania, členovia redakčnej rady
štiavnického občasnika ŠTIAVNICKÉ TO I TO

vyjadrujú

POĎAKOVANIE

Michalovi ONDREJKOVI

dlhoročnému zástupcovi šéfredaktora a „sádzačovi“ nášho časopisu,
za jeho doterajšiu činnosť a starostlivosť o náš dedinský plátok.

Neopúšťajte sa nikdy od svojich ilúzií!

Keď zmiznú, budeš existovať, ale prestaneš žiť. *Twain*

V Liptovskej Štiavnici

júl 2005

Štiavnica kedysi a dnes

Ladislav Slanicay

Roky sa mňajú, čas beží a my starší, skôr narodení, hovoríme, aká škoda, že sa o našej Liptovskej Štiavnici zachovalo tak málo dokladov, napríklad fotografického materiálu, prípadne písomnej dokumentácie, ktorá by súčasníkom, ktorí tie časy nepamätajú, poskytla obraz - predstavu, ako tá Liptovská Štiavnica vyzerala napríklad pred sedemdesiatimi rokmi.

Mám pocit, či povinnosť, aspoň sa pokúsiť vykresliť obraz Liptovskej Štiavnice týchto čias jednak pre súčasníkov, ale ak sa mi zámer podarí, aj pre tých, čo prídu po nás.

Hovorí sa tak, že kto sa nepokúsil, nič v živote nedokázal. Nuž, aj ja sa pokúšam!

Pamätáme sa, ale aj zo skromných písomností sa dozvedáme, že obec, dedina Liptovská Štiavnica bola založená pôvodne ako potočná osada. Voda vždy bola a zostala aj v dnešných časoch určitou výhodou ale aj podmienkou pre osídlenie a možnosť života vôbec. Pôvodná osada kopírovala len tok potoka Štiavničianka a z časti jej prepad v časoch väčšieho prietoku, ako tomu hovoríme ešte aj dnes „Za potokom“. Táto časť obce vznikla niekedy v rokoch 1848, keď v časti obce „Ohrady“ bolo postavené niekoľko drevených, kuriálnych usadlostí.

Obec, či dedina, mala ešte pred spomenutými sedemdesiatimi rokmi len jednu ulicu. Takzvaná nová ulica vznikla až po druhej svetovej vojne, po druhej parcelácii, keď z bývalého majetku rodiny Rakovských boli občanom pridelené stavebné pozemky, čím sa vytvorila aj možnosť rozšírenia intravilánu a teda aj ďalšej časti Liptovskej Štiavnice, jej „Novej ulice“.

Naša obec pred druhou svetovou vojnou začínala pri Zvadovie - ako sme tomu hovorili,

pri dolnom mlyne a končila zase horným mlynom, ktorý patril Glonekovcom. Nad ním smerom do doliny bol už len jeden dom, dom rodiny Gustáva Ondrejku. Aj táto stavba je dnes už minulosťou. Podobne zanikol aj prostredný mlyn, ktorý stál pri rybníku. Len mohutný betónový pilier svedčí, že tu bolo kedysi technické dielo, ktoré na vtedajšie

zaujímavá, nevenovalo sa jej toľko pozornosti, akú si zasluhovala a dnes si už len môžeme povedať, že to bola škoda, škoda, ktorú Liptovskej Štiavnici už nikto nikdy nenahradí a nevráti hodnotu, ktorú záhrada pre obec predstavovala a mohli sme byť právom hrdí na to, čo sme v Štiavnici mali.

Vari najväčšiu zmenu v obci sme zaznamenali v lokalite

si zaslúžil uznanie za odvahu i samotný výkon.

Ďalším úskalím na tejto ulici bol úsek v miestach pri niekdajšej štiavnickej pekárni. Tu v týchto miestach bol sútok potoka, ktorý išiel cez dedinu a toho toku, ktorý tiekol tou „cigánskou ulicou“ O voľakej regulácii toku sa nedalo hovoriť. Podobne ako aj dnes chýbali vždy finančné prostriedky,

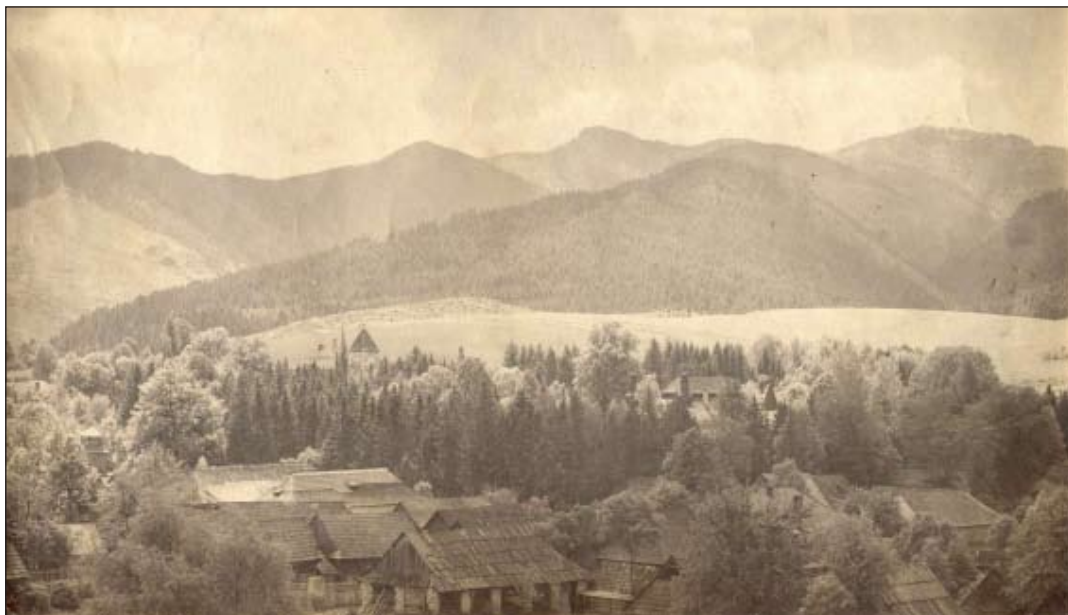

Foto: Ladislav Kasanický - 3. 10. 1922

časť využívalo energiu potoka, ktorý mal podstatne väčší prietok, ako má dnes.

Po druhej svetovej vojne sa začal podstatným spôsobom meniť vzhľad Lipt. Štiavnice.

Záhrada rodiny Rakovských začínala tam, kde dnes stojí základná škola a končila lokalitou, na ktorej ešte v časoch druhej svetovej vojny stál neudržiavaný kaštieľ „Jánošovskô“. V mieste, kde dnes stojí škola rástli vysoké smreky a mohutné konské gaštany. Takýto porast mala vtedajšia „panská záhrada“, tak sme jej hovorili, až za zvonnicu, teda do miest, kde dnes stojí stavba kostola. V záhrade, ktorej kulisu tvorili spomenuté smreky a mohutné kamenné oplotenie, rástlo veľa vzácnych drevín. No prišli roky, keď hodnota tejto záhrady nebola pre niektorých občanov

– ako sme jej hovorovali - cigánskej ulice. Pomenovanie sa udomácnilo preto, lebo na jej začiatku, či konci, stáli drevené obydlia obyvateľov tmavšej pleti.

To pomenovanie „Cigánska ulica“ je ale trochu nadnesené! Nebola to vôbec ulica. Bolo to plytké riečište už spomenutého potôčka, jarku, ktorý bol ako prepad odrazený na „Uhlisku“, približne v miestach, kde dnes stojí dom p.J.Ondrejku. No aj tak bolo problémom prejsť cez tento potok, alebo ulicu suchou nohou. Upravený prechod bol len pri dome Podhorányovcov. Toto dielo, nazveme ho mostíkom, pozostávalo z dvoch žrdok dlhých päť-šesť metrov, ktoré sa nezávisle prehýbali podľa toho, na ktorú žrdku odvážlivec stupil. Ten, kto toto premostenie úspešne zvládol

no v tých časoch bola situácia podstatne horšia.

Oproti, na druhej strane potoka končilo oplotenie, kamenné múry záhrady Tholtovcov. Archivárovci sme ich volali, podľa funkcie starého pána, župného archivára. V týchto miestach bola na potoku kaskáda, ktorá sa postupne zahrýzala do brehu a niekedy, keď bola väčšia voda v potoku, úplne zrušila chodník, ktorý sme používali popri archivárovi plote. Nebol to prechod vhodný pre starších obyvateľov, ale aj tí mladší, museli byť dostatočne fyzicky zdatní pri prechode touto komunikáciou.

Dnes je toto všetko už minulosťou. Prírodná krása potôčka „za potokom“ končí pri nehnuteľnosti p. R. Kralovenského a ďalej pokračuje už

Pokračovanie - s. 4

Štiavnica kedysi a dnes

Dokončenie - s. 3

len ulica. Skutočná ulica, na ktorej sa už nečlapkajú husy. Asfaltovaná bezprašná ulica, no okolité stavby ešte situáciu z pred sto rokov stále miestami pripomínajú. A vôbec. O asfaltovej ceste v tých časoch Štiavnica nechyrovala. Celou dedinou viedla len prašná hrboľatá cesta. Treba však pripomenúť, že cestu cez dedinu napriek jej stavu občania udržiavali. Je to na dnešný vzťah až neuveriteľné. Cestu si občania zametali!!!

Cesta, alebo ulica poza kaplnku neexistovala. Viedol tade len chodník skromne vyložený kameňmi, lebo všade okolo bola mokraď, výdatne zavlažovaná studničkou, ktorá bola pod vrbami, približne v miestach, kde dnes stojí stavba rodinného domu p. Dr. Masaryka.

Chodníček slúžil na prechod buď do Ludrovej, alebo čo bolo častejšie ako cesta na mädokýš. V tých časoch boli pramene mädokýšov využívané neporovnateľne viac, ako je tomu v dnešných časoch. Nenalievali sme sa vtedy spriteami a colou ako dnes. Zleniveli sme, alebo sme dali na pochybnú reklamu? Z chodníka, o ktorom píšem, sa časom stala cesta-ulica, ako prepotrebná spojnica na „novú ulicu“. Aj tu dnes v miestach, kde stojí dom p. Vajdu, boli len kriaky. Dnes tu má Štiavnica, aj keď nie ideálnu, ale predsa, asfaltovú cestu. Je na škodu, že sa v časoch spomenutej druhej parcelácie, nenašlo toľko predvídavosti, aby sa pamätalo aj na cesty, dokonca ulice.

Bolo by chybou a nedostatkom tohto článku, keby sme sa čo len okrajovo nezmienili o časti obce, kde sú podľa

všetkého začiatky Liptovskej Štiavnice. Kaštieľ „Jánošovskô“ V spomínanej už „panskej záhrade“ stojí ešte aj dnes ďalší kaštieľ. Podobne ako kaštieľ „Jánošovskô“ bol majetkom rodiny Rakovských. Tento kaštieľ bol obývaný až do konca druhej svetovej vojny. V tých časoch už „Jánošovskô“ obývané nebolo a jeho schátralý stav dosvedčoval, že majiteľom na ňom ako pamiatke nezáležalo. Postupne sa zlikvidoval zastrešený vstup s mohutnou bránou, zmizol aj padací mostík a po vojne rozpad stavby pokračoval. Ako sa stalo, ako nie, jednej noci, za dodnes nevyjasnených okolností spadlo pol veže kaštieľa. To bol vlastne začiatok jeho definitívneho konca. Prišla parcelácia a jej dôsledkom je dnes ulica „Hore bránou“, Zmizol kaštieľ „Jánošovskô“, zmizla niekdajšia pá-

lenica, zmizli sýpky a minulosťou sa stali aj rozsiahle maštale, podobne humná, ktoré uzatvárali priestor možno piatich hektárov okolo tohto bývalého panského dvora.

Veru, veľa sa toho zmenilo! Dnes má obec vodovod a nechodíme s kýbľami, ako kedysi pre vodu až do desiateho dvora. Máme kanalizáciu a dvory jednotlivých usadlostí zďaleka nepripomínajú tie gazdovské dvory, z ktorých výdatne vytekala hnedá tekutina do miestneho potoka.

Nuž aj tak bolo! A žilo sa! Dnes si ale môžeme položiť otázku. Žilo sa nám v Štiavnici tých čias spokojnejšie, radostnejšie ako dnes? Namieste bude azda odpoveď, že ako komu! Záleží len na tom, kto aké hodnoty vyznáva.

Čas prázdnin a dovoleníek je už tu

Mariana Domiterová

Po rozkvitnutom máji k nám zavítal jún a oviol nás dychom, ktorý v sebe už akosi prirodzene nesie prísľub neodvratne sa blížiaceho leta. Veru ani sa nenazdáme a opäť tu máme čas veľkých prázdnin, na ktoré sa najviac tešia naše deti. Leto je už nezadržateľne tu a s ním i všetky radosti, ba možno aj starosti. Starosti najmä pre niektorých rodičov, ktorí nemajú možnosť práve v tomto čase prázdnin čerpať dovolenku a ich deti väčšinu času trávia samé. Nemajú možnosť hrať sa, niekde na bezpečnom mieste a preto sa hrávajú väčšinou na ulici. Pretože deti sa radi hrávajú v kolektíve robia hluk a krik, ktorý väčšinou ľuďom vadí a preto vyhávajú deti na iné miesta. Ale kde sa tie deti majú hrať? Aj tí ktorí majú deti sú ochotní do svojho dvora pustiť len tie svoje, ale pritom by im

vôbec nevadilo keby sa tie ich hrali u susedov vo dvore. A tak deťom naďalej ostáva len cesta, ktorá nie je vôbec bezpečná. Ale týmto nechcem hádzat všetkých ľudí do jedného vreca lebo sú aj takí, ktorí dokážu tolerovať a zniesť aj cudzie deti. Takí ľudia si zaslúžia všetku česť. Chcela by som podotknúť, aby aj starší ľudia mali troška viac trpezlivosti s deťmi lebo aj oni mali deti a tiež sa hrávali a robili krik a hluk.

A ešte niečo pre naše ratolesti. Čo tak hry v prírode?

Zvuky prírody

Deti si posadajú alebo poľhávajú na zem tak, ako sa kto dobre cíti. Zatvoria si oči a majú asi 5

minút na to, aby sa sústredili iba na zvuky, ktoré počujú. Potom otvoria oči a rozprávajú o tom, čo počuli. Zaujímavé sú

všetky zvuky v lese, teda aj tie, ktoré nepatria prírode. Napríklad vzdialené hučanie motora a podobne. Potom, ako si deti povedia o zvukoch, ktoré počuli, si môžu opäť zavrieť oči a počúvať. Pomôže to najmä tým, ktoré sa pri prvom „pátraní“ po zvukoch nevedeli celkom dobre zorientovať.

Prírodné pexeso

Nájdeme si kúsok čistého rovného miesta, môže to byť aj na drevenom stole, doske alebo na deke. Vedúci hry už má nazbierané dvojice rôznych prírodných produktov – rastlinky, plody, listy a podobne. V neprítomnosti hráčov ich porozkladá na plochu a prikryje ľahkou textíliou. Deti strčia ruky pod prikrývku a snažia sa nájsť aspoň jednu dvojicu. Vyhráva ten, kto ich nájde najviac.

Fúkaná

Po potulkách prírodou sa deťom žiada trošku schladieť. Ak máme k dispozícii bazén, môžeme v hrách pokračovať aj tam. Každý hráč dostane ku hre pingpongovú loptičku. Všetci sa postavia na štart a asi vo vzdialenosti 15 cm majú pred sebou loptičku. Ak sú všetci plavci, pri pretekoch sa pláva. Ak sa medzi súťažiacimi nachádza neplavec, pri súťaži sa kráča vo vode. Ak to dovolí hĺbka vody, môže sa kráčať aj štvornožky. Na povel všetci vyštartujú a snažia sa dostať loptičku čo najskôr do cieľa. Pozor, nesmú ju posúvať hlavou ani sa jej dotknúť!

Na záver by som Vám rada popriala príjemné prežitie prázdnin a dovoleníek.

Hry použité zo Ž magazín 8/2001

Ekológia naša každodenná...

(malý náhľad na vyučovanie environmentálnej výchovy v ZŠ Liptovská Štiavnica)

Katarína Pastuchová

Zem je nesmierne zložitý organizmus tvorený nespočetnými na seba vzájomne pôsobiacimi javmi. A človek, ako najvyššia forma života s najväčším mozgovým potenciálom, je v dnešnej dobe najčastejším faktorom narušovania prírodnej rovnováhy. Často je to vinou životného štýlu, spôsobu myslenia ale často aj z dôvodu vlastnej lenivosti alebo nevedomosti.

Práve preto je dôležité už od útleho detstva začať s výchovou v oblasti environmentalistiky.

Naši žiaci sa stretávajú s problematikou ochrany životného prostredia nielen na hodinách prvouky, prírodovedy a vlastivedy, ale od 3. ročníka sa v ZŠ Liptovská Štiavnica vyučuje predmet environmentálna výchova povinne ako súčasť prírodovedy.

Časová dotácia pre spomínaný predmet je jedna vyučovacia hodina v rozvrhu týždenne. Jej obsahom je plnenie špeciálnych environmentálnych aktivít podľa časovo-tematických plánov, na ktoré nie je čas v bežnom vyučovaní.

V tomto školskom roku 2004/2005 sme mali naplánovaných viacero zaujímavých akcií, tém a projektov. Niektoré aktivity majú v škole už tradíciu a opakujú sa každoročne a niektoré EKO-akcie mali premiéru.

Pre priblíženie obsahu a pre informáciu širšej verejnosti spomeniem aspoň niektoré, ktorými sme sa zaoberali podrobnejšie:

- Les (čo tvorí jeho živú súčasť, obyvatelia lesa, jeho funkcie, úžitok lesa, ochrana lesa...)

Viacrát sme navštívili ekosystém lesa v Zemianskej a Komorníckej doline, pozorovali jeho premenu v ročných obdobiach a zaznamenávali zmeny. Nedá mi nespomenúť aj rozlúčku so starou borovicou v novembri

2004 po víchrici na našom ihrisku. Tento fakt sme vnímali ako memento a oveľa viac sme spolupracovali s obyvateľmi Vysokých Tatier, kde kalamita bola v oveľa širšom meradle.

- Odpad (kde vzniká, ako ho eliminovať, druhy a recyklácia odpadov, divoké skládky a pod). V tejto oblasti každoročne deti vychováваме zbermi druhotných surovín a v tomto školskom roku sme uskutočnili dvakrát zber železného šrotu a starého papiera ale aj textilu. Týmto chceme poďakovať aj p. starostovi a OcÚ, ktorí priložili pomocnú ruku prostredníctvom pracovníkov VPP i finančnou pomocou, aby textil z obce bol vyvezený na oficiálne skládky, keďže v tomto období nie je vôbec vykupovaný. Paradoxom je, že za tento odpad nedostaneme „nič“, ale naopak za jeho likvidáciu sa musí ešte zaplatiť. Napriek tomu žiaci našej školy spomínanú očistnú akciu vykonávali s radosťou a my sme radi, že sme týmto počínom azda zabránili vzniku „divokých „ skládok v našej obci.

- Rastliny v našom okolí (stromy, kríky, byliny nášho bydliska, liečivé rastliny, zákonom chránené rastliny, Červená kniha)

- Huby (rozdelenie húb, využitie húb, spracovanie, ochrana pred otravami, prvá pomoc a pod.)

- Sopky (vznik sopečnej činnosti, druhy sopiek, strato-vulkány, magma, láva...) Pri tejto téme boli žiaci nepriamo donútení hľadať si informácie samostatne z časopisov, kníh, médií, internetu, keďže tému spracovávali vopred pred vyučovaním a učiteľ v tomto prípade bol len „navigátorom“ a usmerňovateľom vyučovacieho procesu. Práve aktivity, ktoré stavajú na samostatnosti, vedú k osvojeniu trvácich vedomostí, ako keby ich dostávali žiaci hotové - v podobe textovej, obrázkovej a pod. Platí to všeobecne, nielen vo vyučovaní environmentálnej výchovy.

- Pitný režim (zásady pitného režimu, význam tekutín v ľudskom tele). Pri tejto príležitosti sme si pripomenuli 22. marec - SVETOVÝ DEŇ VODY.

- „Desatoro správania sa k zvieratám“ (oboznámili sme žiakov so zásadami, ktoré vypracoval dlhoročný riaditeľ pražskej ZOO p. Z. Veselovský)

- Negatívne dôsledky dopravy (hluk, znečisťovanie výfukovými plynmi...)

- a mnohé iné

V rámci vyučovania a pod hlavičkou ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY sme so žiakmi prvý rok pokusne vypracovávali projekty. Boli štyri,

- Liečivé rastliny

- Moje obľúbené zvieratko

- Doprava - jej klady a zápory

Žiaci sa tejto úlohy „zhostilí“ prekvapujúco, mnohí využili svoje vedomosti z počítačového krúžku, vyhľadávali si potrebné informácie na internete, niekde sa zapojili celé rodiny a výsledky práce zdobia steny našej školy.

Z konkrétnych stretnutí so živou prírodou je potrebné spomenúť aj „úžasné poznávanie“ krásneho pytlona v školskom klube detí. Žiaci mali možnosť vidieť hada v bezprostrednej blízkosti, dotknúť sa ho, pozorovať ho

vo svojom prejave. Zároveň sa veľa dozvedeli o spôsobe života plazov, ich inštinktoch, správaní sa, a tak nepriamo, mnohí zo žiakov azda stratili aj prirodzený častý odpor k tomuto druhu v živočíšnej ríši. Za toto stretnutie ďakujem p. Monike Kubalovej, ktorá stretnutie sprostredkovala.

V zimnom období už každoročne prikrmujeme drobné neshahovavé vtáčstvo, máme na oknách drevené búbky, do ktorých nasypeme semená, vešiame loj a vyrábame pochúťky z CERY, slaninky a drobných semien. Potom sa už len za oknami školy tešíme, ako si chodia pochutnávať sýrkorky i nezbedné vrabce.

V mesiaci jún navštívila našu školu pracovníčka NAPANTu,

Pokračovanie - s. 8

Smer: Bojnice

Katarína Pastuchová

Už takmer od polovice mája kolektív pedagogických pracovníkov, rodičov a žiakov riešil „ťažkú dilemu“: **Kam ísť v tomto školskom roku na koncoročný výlet?!**

Výber bol široký - od Tatranska pri Liptovskej Mare, Banská Štiavnica, Antol až po Budatín pri Žiline. Rozhodnutie nakoniec padlo na návštevu Bojníc.

Dňa 23. 6. 2005 o 7,30 sa pre štiavnickou školou zišla skupinka mladších i starších. Medzi žiakmi našej školy postávali maminky, ockovia, staré mamy i mladší a starší súrodenci. Bolo nás za dva autobusy. Vyrazili sme načas a v plnom počte podľa zasadacieho poriadku - smer - BOJNICE!

Cesta prebiehala vcelku pokojne až na jedno „žalúdočné“, zastavenie a ani sme sa nenazdali a o 9,30 sme boli v cieľi. Pán šofér povedal, že žiak, ktorý prvý zbadá veže zámku si môže v autobuse zatrúbiť. Víťazom sa stal Jurko Dírer, žiak 2. ročníka.

Bojnice nás privítali nádhernou panorámou a pekným počasím. Všade bolo veľa dospelých a ešte viac detí. My sme si zorganizovali menšie skupinky, aby sme sa nestratili a nezamiešali medzi iných náv-

števníkov.

Prvú časť výletu sme absolvovali v bojnickej ZOO, kde sme obdivovali naše i rôzne cudzokrajné zvieratá. Boli sme vo viváriu, teráriu, pri slonoch,

zebrách i šelmách. Deťom sa páčili medvede i opice, ktoré nám predviedli módnu prehliadku. V areáli ZOO chlapci i dievčatá vyskúšali drevené šmykačky, vyhliadkové veže a aj jazdu na motokárach. V horúčave chutili nanuky, zmrzlina aj cukrová vata.

Po vychádzke v ZOO sme mali objednaný vstup do zámku.

Bojnický zámok je neoddeliteľnou súčasťou mesta Bojníc, jeho romantická podoba prešla viacerými zmenami. Dnes má romantický charakter a patril viacerým majiteľom. Medzi posledných patrili Pálfyovci a zaujímavosťou je, že od nich zámok kúpil Baťa, ktorý bol jeho majiteľom až do r. 1950. Odvtedy patrí štátu. Návštevník

tu môže obdivovať celé súbory neogotického slohového zariadenia, salóny, spálne, rôzne miestnosti, ako aj staršie historické priestory, ktoré dotvára historický nábytok, obrazy a predmety umeleckého remesla. K zámku patrí aj príľahlý zámocký park s mohutnými exemplármi stromov a vzácnu niekoľkostoročnou lipou pred vchodom.

Naša návšteva v zámku však nebola len o histórii, ale „dýchla“ na nás Rozprávka, Ilúzia a Fantázia. V každej sále zámku nás čakalo prekvapenie v podobe hercov v dobových kostýmoch a rozprávkové postavičky, ktoré pomáhali vašim deťom získavať kľúče od ďalších komnát. Takto sme sa stretli s medveďom, so záhradníkom, s krtkom, myšou mačkou aj s pavúkom. Stretli sme Červenú Čiapočku, vlka, Janka i Marienku, zlú Ježibabu ale jeden kľúč nám dal aj Vinnetou a Caesar. Dospelé osadenstvo sa zhodlo v názore, že tieto divadelné úryvky síce dokonale odpútali pozornosť od

histórie, ktorá na nás dýchala, ale detské očka žiarili. Takže účel nášho výletu bol splnený.

A to nie je všetko! Po rozprávkovej atmosfére sme ešte obdivovali šermiarov, ohromovali nás salvy výbuchov z kanónov i pušiek a udivovali nás výkony sokoliarov pod hradom. Možno aj toto inšpirovalo našich chlapcov k zakúpeniu zbraní na miestnom trhovisku. Cestou späť sme boli „dokonale ozbrojení a cítili sme sa už bezpečne!“

No a kto ešte neminul všetky peniaze, mal na to možnosť v TESCO v Prievidzi. Hodinová prestávka pomedzi regále unavila už aj tých najvytrvalejších a preto o štvrtrej hodine už bol naozaj čas vyraziť späť. Šoféri cestu zvládli v rekordnom čase a o šiestej sme už boli opäť v Liptovskej Štiavnicí. Unavení, ale plní zážitkov.

Výstup na Salatín

Jana Ďžuková

Slečná sobota 25. júna 2005. Pred štiavnickým kostolom pribúdali mladší aj starší, ktorí sa rozhodli, že pokoria 1630 m vysoký vrchol Salatínu. Možno za to mohla predpoveď pekného počasia, možno skutočnosť, že úspešní získajú pamätný odznak, možno to, že to bol 5. ročník výstupu, ale zišlo sa nás rovných sto päť. Do Avie sme sa naraz nepomestili, musela sa otočiť dvakrát. Keď sme boli kompletní, vydali sme sa na

výstup.

Ešte vysmiati. Niektorí po prvýkrát, iní nevynechali ani jeden ročník výstupu. Najstaršími

účastníkmi boli Ing. Lukáč 78r., p. Vladimír Prokop 76r. a p. Július Hrabuša 72r. s manželkou Martou. No a najmladší mal zhruba o 70 rokov menej, 7-ročný Jakubko Karlík. Zastúpené boli všetky vekové kategórie a je potešiteľné, že účastníkov tejto vydarenej akcie z roka na rok pribúda. V druhej deba- te, v skupinkách sme vystúpili na Fričove skaly. Nádherná panoráma okolitých vrchov poskytla krásny pohľad. Tu sme sa posilnili, aby sme

zdlali najťažšiu časť výstupu. No a tá dala niektorým z nás poriadne zabráť. Slniečko usilovne pripekalo, ale nohy nás niesli k vrcholu. „Ešte kúsok, ešte musíš vydržať“, povzbudzovali sme sa navzájom. Konečne vrchol! Úsmevy na spoločné foto, zápis do knihy, zaspievanie slovenskej hymny potešilo všetkých. Milým prekvapením bolo odovzdávanie odznakov pánom starostom Dušanom Laukom. Len-len, že sa ušiel každému. Posilnení a oddýchnutí sme sa dali

Pokračovanie - s. 7

Lesníci a Mravčekovia

Myslím, že nie je nič krajšie, ako pekná, čistá príroda, žblnkotajúci potôčik, pestré lúčne kvety, spievajúce vtáctvo, rôznofarebný hmyz...

To už vedia aj naše deti zo základnej školy. Veď sú to malí Eko-Mravčekovia, ktorí svojimi drobnými rúčkami usilovne zbierajú to, čo si v prírode „zabudli“ ich starší kamaráti, ba aj dospelí! 27. júna sme sa rozhodli, že vyzbierame Zemiansku a Komornícku dolinu od všakovakého odpadu. Dobrý ujovia lesníci nás vyviezli a cestou nadol sme hádzali do pripravených vriec všetko, čo do prírody nepatrí. Potešiteľné je, že toho nebolo veľa, ale aj tak sme

mali dobrý pocit z vykonanej práce. Poľovníci zo Združenia Salatín p.Omasta, p.Ondrejka, p.Grebáč a p.Balco nám pri Snežnej jame nakládli ohník, uvarili hrniec čaju a opekačka sa mohla začať. Na čerstvom vzduchu veru Mravčekom chutilo. Dokonca si mohli zastrieľať na terč zo vzduchovky. Tu dozeral na bezpečnú strelbu Braňo Muriň. Úspešní strelci boli odmenení sladkou odmenou.

Nuž a Zemianska a Komornícka dolina je ich zásluhou opäť čistejšia a určite bude lahodiť oku aj duši turistom, ktorí do týchto končín zavítajú

Jana Džuková

Výstup na Salatín

Dokončenie - s. 6

na zostup. Cesta, zdalo sa, nemala konca, ale po pár hodinách sa objavili prvé strechy domčekov. Na ihrisku nás čakal chutný guláš a doplnenie vypotených tekutín. Pripravili ho pre nás členovia Poľovníckeho združenia Salatín pod vedením varešky p. L. Omastu p. E. Grebáča posilnení celým tímom pomocníkov. Občerstvení sme si

ešte pozreli futbalový zápas dorastu L.Štiavnica – B. Potok a rozišli sa domov, aby sme sa o pár hodín stretli na Vrchhore pri Jánskej vatere.

Počasie vydarené, výstup tiež, všetci sme sa vrátili živí a zdraví. Svalovica po pár dňoch ustúpila ale nie odhodlanie: „O rok ideme znovu!“

Kým ostatní šliapali...

Len čo sa vyše sto nadšených turistov vydalo na namáhavú 7 až 9 hodinovú túru, pustilo sa pár jedincov (ktorí nemohli alebo si netrúfli ísť hore) do príprav chutného guláša. Keďže konečný počet účastníkov bol trochu nad očakávanie, bolo treba v prvom rade dokúpiť potrebné suroviny. Potom sa už mohlo začať umývanie, čistenie, krájanie a v neposlednom rade zháňanie ďalšieho kotla pre tolku masu tejto lahodnej pochutiny. Najmä s tým kotlom to bolo dosť napínavé, lebo ten správny dorazil na poslednú chvíľu. Našťastie bolo všetko včas na svojom mieste: kotly, oheň, cibula, mäso a všetky ostatné ingrediencie. V ďalšej fáze stačilo už len miešať a dávať pozor aby guláš neprihorel. To sa už na ihrisku objavili štiavnické detúrence ktoré nemali iný program a tak sme ich zapojili do pripravených súťaží. Najviac ich zaujalo triafanie do pyramídy plechoviek.

Guláš sa varil, slniečko pripekalo, vetrík pofukoval, pod prístreškom na

futbalovom štadióne bolo príjemne. Napriek tomu sme mysleli na tých hore a občas mobilmi (čo by sme si dnes bez nich počali) kontrolovali ich postup. Zrazu kde sa vzal tu sa vzal dorazil prvý účastník jubilejného piateho ročníka výstupu na Salatín a nebol ním nikto iný ako „otec“ tejto peknej tradície Tonko Slanicay. Tentoraz sa musel poponáhľať, lebo ho čakali ešte rodinné povinnosti, takže sa ani nemohol občerstviť chladivým čapovaným pivečkom, ale guláš mu chutil. Ďalší absolventi výstupu ozdobení odznakmi sa začali trúsiť oveľa neskôr. Medzi prvými boli samozrejme tí mladší, ale s odstupom času sa kategórie miešali. Pre každého bol pripravený pohár správne načapovaného pívka či chladivej kofoly a samozrejme porcia gulášu.

Všetkým ktorí tohtoročný jubilejný výstup na Salatín absolvovali gratulujeme, lebo z doterajších bol určite najťažším. Dovidenia o rok.

Mária Grafová

Mozaika zo školského života

Deň matiek sa tentoraz neuskutočnil v riadnom termíne, nakoľko kolidoval so svätým prijímaním, ale náš darček v podobe malej akadémie bol o to srdečnejší. V sobotu 14.5. štiavnické detúrence potešili svoje mamičky, staré mamy, krstné, tety... kytičkou básničiek, scénok, tančekov a vlastnoručne vyrobených darčiekov.

17.5. sa naše družstvo Mladých zdravotníkov zúčastnilo okresnej súťaže, kde sa im veľmi nedarilo. Dievčatá si budú musieť upevniť vedomosti najmä v oblasti liečivých rastlín a ich využitia.

28.6. sme sa rozbehli do štiavnických domácností zbierať zachovalé pamiatky našich predkov z čias školských minulých. Žiaci navštívili všetky domy a prevažne sa stretli s ochotou občanov im tieto veci zapožičať. Samozrejme, že všetko je riadne zaevidované, aby to mohlo byť vrátené pôvodným majiteľom po výstave, ktorá sa uskutoční k 400. výročiu prvej zmienky o štiavnickom školstve v miestnej kronike. Zatiaľ sa nám podarilo získať zaujímavé a cenné trofeje v podobe historických vysvedčení, fotiek, pamätníkov, kníh, učebníc, časopisov... Srdečne ďakujeme!

Ak pri prehrňaní sa vo vašich písomnostiach, či starších veciach nadabíte na niečo zaujímavé z čias vášho detstva, budeme vám nesmierne vďační ak nám dáte vedieť, prípadne to sami donesiete do školy.

29.6. Deň pred koncom školského roka sme si aj tohto roku spestrili cyklistikou. Tentoraz sme sa vybrali na poľnú cestu ku medokýšu, tam sme našli vhodný, približne 300 metrový úsek na ktorom

si naši žiaci zmerali svoje rýchlostné cyklistické schopnosti. Keďže úsek bol mierne do kopca, dal im poriadne zabráť. Najrýchlejší boli: M. Omasta, R.

Kostolný, M. Kostolný. Druhé kolo cyklistických pretekov – jazda zručnosti sa uskutočnila na školskom ihrisku. Najzručnejšie zajazdili: R. Kostolný, J. Mušuta, M. Kostolný a K. Karlík. Osobitné ocenenie dostala S. Ondrášiková a M. Sviežená za niekoľkokrát opakovanú snahu zlepšiť svoj výkon v rýchlostných pretekoch a P. Omastová, ktorá pre zlomenú ruku nemohla pretekať tak sa stala spoľahlivou métou.

30.6. Koniec školského roka, hodnotenie, odmena za celoročné úsilie- vysvedčenie, kytička pre pani učiteľky, rozlúčka so štvrtákmi, sem-tam slzička. To patrí k poslednému dňu školského roka. V tomto školskom roku prospeli všetci žiaci. S čistými jenotkami to boli všetci prváci: L. Cibulka, A. Dvorská, J. Karlík, L. Mrvová, J. Mušuta, D. Ondrášiková, M. Ondrejková, M. Sviežený, z druhákov A. Čutka, P.Kmeťová, T.Kubala, Š.Pethö, J.Dírer, z tretiačov P.Kmeť, L.Prokopová, M.Sviežená, R.Šiška. Štvrtákom sa nepodarilo získať také krásne vysvedčenie ale za najlepšie výsledky počas štyroch rokov dochádzky si pochvalu zaslúžil J.Mušuta. Všetkým štvrtákom na ich nových pôsobiskách prajeme veľa úspechov. Tie však neprídu samé, treba sa o ne pričiniť vlastným úsilím.

Mária Grafová

Ekológia naša každodenná...

Dokončenie - s. 5

ktorá so žiakmi robila rôzne eko-aktivity, skladanie puzzle, lepenie obrázkov potravinového reťazca s výchovným

zameraním. Priniesla odtlačky medvedej stopy v sadrovom odliatku, rezy rôznych druhov stromov s letokruhmi a žiakov tým nepriamo poučila o potrebe ochrany prírody a životné-

ho prostredia.

Ďalšia vydarená akcia bola „Štiavnickí mravčekovia čistia les“ pred začiatkom prázdnin, tiež tradičná akcia s poľovníkmi, účelom ktorej je aspoň sčasti sa pričiniť k vyčisteniu dolín. Čistiaca rota našich školákov prešla spolu

s poľovníkmi Komornícku a Zemiansku dolinu, kde vyzbierali

mnoho odpadkov a odmenou im boli chutné špekačky pečené na ohníku pri Snežnej jame.

Žiaci našej školy sa tiež zúčastnili školského výletu v Bojniciach, kde sme navštívili ZOO a mohli sa v priebehu dvoch hodín zoznámiť s našimi ale i cudzokrajnými živočíchmi. O tejto vydarenej

akcii sa konkrétne zmieňujeme v inej časti Vášho časopisu.

To bol výpočet len niektorých akcií a ako ukázal písomný prieskum o zaujímavosti tohto predmetu (robila som ho so žiakmi v mesiaci jún), myslím si, že predmet ako taký majú žiaci radi. Jeho opodstatnenie, že je zaradený ako povinná zložka vyučovania je v tom, že v posledných desaťročiach bolo pôvodné prostredie našej planéty Zem ľudskou činnosťou oveľa výraznejšie ovplyvnené ako kedykoľvek predtým. Vznikli a narastajú globálne ekologické problémy, ktoré ohrozujú budúcnosť nielen našej populácie, ale aj celého života na Zemi.

Letom – liptovským svetom

Katarína Kačalková

V letnom období si slovenskí dovolenkári čoraz viac vyberajú za cieľ svojho oddychu zahraničné krajiny. Isteže ich predovšetkým láka more, pobyt na krásnych piesčitých plážach a predstava sladkých oddychových večerov, plných ničnerobenia. Nie žeby som chcela kritizovať takto strávenú dovolenku, veď spôsob a štýl relaxu je pre každého z nás iný. A navyše nemalú úlohu tu zohrávajú aj financie, pretože dovolenka v zahraničí s rôznymi zľavami a balíkmi služieb nás môže vyjsť rovnako, ak nie lacnejšie, ako dovolenka v slovenských letoviskách.

Napriek tomuto konštatovaniu si myslím, že je veľmi smutné, keď školopovinné deti vedia oduševnene rozprávať o tom, ako plávali v mori či jazdili na vodných bicykloch, ale keď sa ich opýtate, čo hovoria na demänovské jaskyne, Havránok, pribylinský skanzen, či areál vodného slalomu, väčšinou myknú plecami alebo kývnu rukou...

Zámerné som spomenula liptovské lokality. Je toho naozaj dosť, čo by sme si my, obyvatelia

krásneho Liptova mali prezrieť a pochodiť. Leto je ako stvorené na poznávanie prírodných krás, či pamiatok a Liptov je jeden z najkrajších a pre turistov jeden z najzaujímavejších regiónov Slovenska.

Nie je mojim cieľom robiť reklamu niektorým letným centráram. Chcela by som dať len niekoľko tipov a pripomenúť ako účelne a zároveň príjemne je možné stráviť dni dovolenky a ukázať deťom, čo všetko v sebe skrýva náš Liptov.

Začať by sme mohli turistikou. Liptov obklopujú najväčšie hory na Slovensku: Vysoké Tatry, Západné Tatry a Chočské vrchy na severe, Nízke Tatry na juhu, Veľká Fatra na západe a Popradská kotlina na východe. Pripomeňme si, že orientáciu v teréne nám uľahčujú značkové chodníky – najdôležitejšie dialkové trasy sú značené červenou farbou, modrou, zelenou a žltou farbou sú značené chodníky miestneho významu. Pre tých, ktorí sa o turistiku, najmä vysokohorskú, zaujímajú hlbšie, možno vhod padne informácia, že pre jednotlivcov aj skupiny je možné zabezpečiť si horského vodcu. Zaplatíte zaň pri ľahších jednodňových túrach okolo 1500 Sk.

Po príjemne vyčerpávajúcej turistike príde vhod kúpalisko. V tom sme na Liptove vynikajúci. Aquapark Tatralandia, ako iste viete, Vám ponúkne všetko, čo môžete od letného centra požadovať. V letnej sezóne sú tu otváracie hodiny od 9.00 do 21.00 hod. Dospelý zaplatí za celodenný vstup (v ktorom sú zahrnuté bazény, niektoré tobogany a šmykačky) 450 Sk, dieťa do 140 cm 280 Sk a dieťa nad 140 cm a študenti 390 Sk. Taktiež je možné využiť regionálne zľavy. Thermal park v Bešeňovej je v sezóne otvorený rovnako od 9.00 do 21.00 hod. a pre dospelého činí jednorazový hotelový vstup 210 Sk, dieťa 110 Sk a jednorazový hlavný vstup 180 Sk, dieťa 90 Sk. Príjemne sa osviežiť možno však aj na Liptovskej Mare, v autokempingu Liptovský Trnovec. V období prázdnin tu naďalej premáva vyhliadková loď. Plavba trvá približne 1 hodinu, minimálny počet osôb pre plavbu je 30 osôb, maximálna kapacita lode je 50 osôb. Vyhliadková loď pristáva v Liptovskom Trnenci, pri Kostole Liptovská Mara a pri salaši Dechtáre. Pekným letným tipom je aj Liptovský Ján so svojim termál-

ným kúpaliskom.

Keď sme sa už osviežili v bazénoch, na rade je opäť poznávanie. Určite by sme nemali vynechať archeoskanzen Havránok – Liptovská Mara. Pripomeňme si, že sa tu našlo sídlisko z mladšej doby železnej. Sú tu rekonštruované časti keltskej osady s obetišťom. Bližšie informácie a kontakty je možné získať na tel. čísle 044/432 24 68.

V našom letnom putovaní po Liptove určite nesmú chýbať jaskyne. Demänovská jaskyňa slobody je národnou prírodnou pamiatkou. Je jednou z najnavštevovanejších jaskýň Slovenska. Uskutočňujú sa tu aj ozdravovacie speleoklimatické pobyty. Na prehliadku si môžete vybrať tradičný okruh – vstupy sú od 9.00 do 16.00 hod alebo veľký okruh, kde sú vstupy od 10.00 do 13.00 hod. Bližšie informácie môžu záujemci získať na tel. čísle 044/559 16 73. Demänovská ľadová jaskyňa je taktiež národnou prírodnou pamiatkou. V jej spodných častiach sa nachádza krásna ľadová výplň, taktiež je tu nálezisko kostí jaskynného medveďa a iných stavovcov. Vstupy do jaskyne sú

Pokračovanie - s. 9

Ochorenie obličiek, ...

Edita Haluzová

Obličky majú v organizme nezastupiteľnú úlohu. Nie len ako orgán látkovej výmeny, detoxikačného procesu a vplyvu na zloženie krvi, ale tiež z hľadiska funkcie lymfatického systému. Jeho konečný efekt je úplne závislý od obličiek.

Obličky tak isto ako pečeň sa pri ťažkostiach dlho viditeľne neprejavujú. Až keď sa ťažkosti pri ich poškodení konečne prejavujú, je to už často ochorenie v chronickom štádiu a jeho liečba býva problematická. Ing. J.Jenča poukazuje na priamu závislosť medzi bolesťami v kolene a dysfunkciou obličiek a to na opačnej strane, napríklad bolesť pravého kolena poukazuje na dysfunkciu ľavej obličky. Bolesť alebo obmedzenie funkcie kolena – väčšinou v oblasti vnútorného menisku, poukazuje na vadu obličky. Pritom sa táto funkčná chyba nedá vyliečiť bez úpravy mechanizmu ľadvín. Popri medikamentóznej liečbe je dôležité začať s adekvátnou diétou a fytotherapeutickou liečbou.

Medzi závažnejšie obličkové ochorenia patrí **glomerulonefritída**, je to vlastne zápal obličkových klbôčok a ich akútna forma si obyčajne vyžaduje ústavné liečenie. Pri chronickej forme je veľmi dôležitá fytotherapeutická liečba. Podľa ruskej lekárky Kovalovej liečenie býva dlhodobé v priemere rok a pol, pričom diétu vždy kombinujeme užívaním ča-

jov z liečivých bylín. Napríklad: 25g srdečníka, 20g vňate paliny čierneho, 15g vňate bukvice lekárskej a 10g nechtíka. Čaj pijeme obyčajne 5x denne po 200ml.

Urolitiáza – piesok a kamienky v obličkách a močových cestách. Tieto „putujúce“ konkrémy vyvolávajú záchvat obličkovej koliky a patria k najsilnejším bolestiam, ktoré človeka pri ochorení postihnú. Kamienky sa tvoria buď zo soli kyseliny močovej – urátové, alebo zo soli kyseliny šťavelovej – oxaláty. Menej časté sú kamienky fosfátové, karbonátové, niekedy sú aj zložené. Pomerne dobre sa rozpúšťajú kamienky urátové, ktoré sú citlivé na pH moča a nežiadajú alkalické prostredie. Ostatné typy kamienkov sa nedajú rozpustiť, z praxe však poznáme prípady, keď fytotherapia napomohla k narušeniu ich súdržnosti a veľké kamienky sa rozpadli a malé vyšli von prirodzenou cestou. Po takejto liečbe, alebo chirurgickom odstránení sú veľmi dôležité preventívne opatrenia proti ich opakovanému vzniku. Ako som sa už veľa krát v mojich príspevkoch zmienila, je veľmi dôležité vyvarovať sa prekysleniu organizmu. V jedle obmedziť tmavé mäso, sladkosti, údeniny a konzervované potraviny.

Zápal močového mechúra a obličiek sa vyznačuje častým, intenzívnym a bolestivým nutkaním na močenie. Bolestivý je najmä záver močenia.

Zápal obličkovej panvičky sa vyznačuje bolesťami v oblasti ob-

ličiek, vyššími teplotami a niekedy aj triaškou. Toto ochorenie sa častejšie vyskytuje u žien. Pri tomto ochorení je dôležité včas vyhľadať odborného lekára, aby po komplexnom vyšetrení moča stanovil diagnózu a pristúpil k liečbe infekcie močových ciest. Liečba je dlhodobá, trvá niekoľko týždňov. Jej predčasné prerušenie môže mať za následok recidívu ochorenia. Jej liečba býva komplikovanejšia a zdĺhavejšia. Obličky potrebujú neslanú, nedráždivú diétu. Z vitamínov užívame najmä vitamíny A a E, kyselinu pantotenovú, cholin, lecítin a horčík. V skladbe bylinkových čajov by nemal chýbať zlatobyl a brezové listy. Je veľmi dôležité dodržiavať pitný režim! Denne by sme mali vypiť 2 až 3 litre tekutín a vylúčiť minerálky s obsahom minerálov vyšším ako 100mg na 1 liter. Na škodu nie je ani masáž lymfatického systému, ktorú si necháme urobiť u kvalifikovaného maséra.

Pri záchvate obličkovej koliky radí prof. MUDr. Netoušek ihneď sa ponoriť do vane s horúcou vodou a vypiť pohárik mlieka s 20 až 25 ml lekárskeho glycerínu. Túto procedúru opakujeme 3 dni aj keby sa už kolika neopakovala. Z dietetických opatrení sú užitočné predovšetkým jahody, hlavne lesné, dužina tekvice alebo melóna s medom.

Niekedy sa stane, že poriadne premokneme, alebo nás prefúka severák a začnú nás pobolievať obličky, ale sa ešte necítíme byť chorí.

Tradičné murované domy dnes môžeme vidieť v Hybiach a iných murárskych obciach.

Záverom môžeme jednoznačne skonštatovať, že náš rodný Liptov poskytuje svojim obyvateľom veľa príležitostí na spríjemnenie letných prázdninových dní. Každý z nás tu môže nájsť priestor na oddych, relaxáciu ale aj obohatenie svojich vedomostí a poznania. Bolo by veľkou škodou, keby tento nádherný kúsok slovenskej zeme ostal od nás aj toto leto nepovšimnutý...

V takomto prípade by nebolo od veci navštíviť lekára, aby sme sa uistili, že nález je v medziach normy. Ak ste návštevu lekára odložili, skúste si priložiť na obličkovú oblasť cibulový obklad, ak ste precitliveli na cibulovú šťavu, pokožku si natrite olejom. Popíjať môžete aj čaj zo semena, vňate, alebo koreňa petržlena. S fytotherapiou začneme čo najskôr po prechladnutí. So procedúry môžete zaradiť aj sedacie kúpele z prasličky poľnej.

Úplne zo všetkého je najlepšia prevencia a ako som už spomínala dôležité je dodržiavanie pitného režimu. Hlavne počas horúcich letných dní, alebo keď sa dlho zdržiavame v prekurených miestnostiach s nedostatočným vetraním. Vtedy nielen naša pokožka, ale aj obličky prahnú po vode.

Deň detí

„Čo všetko deťom k šťastiu treba? Slnko a modrý kúsok neba...“ spieva sa v jednej pesničke. Deti potrebujú oveľa viac. Hlavne lásku svojich rodičov, pohladenie, ale občas aj výchovné usmernenie. Sú milé, hravé, šantivé, sú to naše deti. Aj tento rok sme sa snažili pre našich školákov pripraviť pekný sviatočný deň 1. júna. Nepísali sa diktáty, neriešili príklady, ale celé dopoludnie sa usilovne súťažilo. Pani učiteľky pripravili rôzne súťaže. Prvou úlohou bolo nájsť a zložiť rozstrihanú pohľadnicu, nasledoval hod do plechoviek, skákanie na švihadlách, hod do ľavej tlamy, najrýchlejší bežec... Niektorí úspešní, iní menej, ale nešlo o to, ale o zábavu a zdravý pohyb, ktorý im občas chýba.

Kým sa súťažilo pani školnička nám zatiaľ grilovala chutné kuracie stehienka. Hostina mohla začať. Počasie nám prialo, deti sa vyšantili a tešili z pekného dňa. Mne neostáva iné, len vysloviť skromné pria- nie: „Nech vo vašich tvárikách stále slnko svieti.“

Jana Džuková

Dokončenie - s. 8 Letom – liptovským svetom

v letnej sezóne od 9.00 do 16.00 hod. Bližšie informácie možno získať na tel. čísle 044/529 41 71. Zabudnúť by sme nemali ani na Važeckú jaskyňu, ktorá je tvorená vápencami bývalými ponornými vodami Bieleho Váhu. Aj tu je významné paleontologické nálezisko kostí jaskynného medveďa. Dôležitá je informácia, že všetky spomenuté jaskyne sú v pondelky zatvorené.

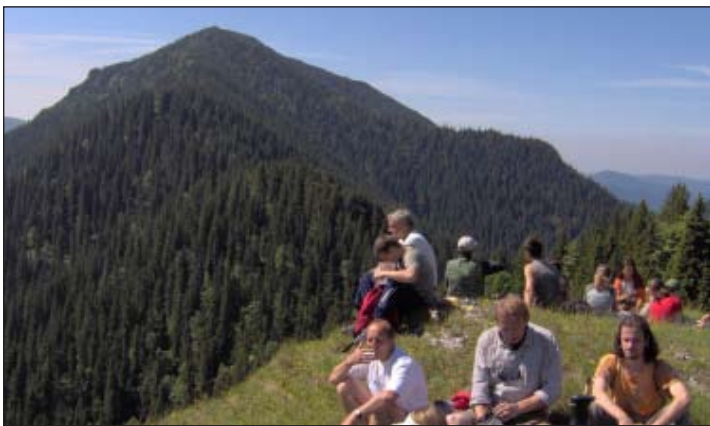
Je nespočetne veľa lokalít, či už prírodných alebo kultúrnych pamiatok, ktoré na Liptove jedno-

ducho nie je možné prehliadnuť. Nespomenuli sme hrady – Likava, Liptovský hrad, hrad v Liptovskom Hrádku. Každý z nich je osobitnou knihou, plnou úžasných informácií o historických udalostiach na našom území. Nespomenuli sme Valaskú Dubovú a púťavú históriu nášho zbojníka Juraja Jánošíka. Nespomenuli sme bohatú banskú históriu, údolie potoka Boca, kde sa dolovalo zlato, striebro, meď a železo. Nespomenuli sme skvelých murárov, veď nie nadarmo sa vraví, že Pešť postavili liptovskí murá-

Salatín je jedinečný...

Július Janiga

Salatín je chránená dolomitová oblasť v Nízkych Tatrách, ktorej západná časť je v katastrálnom území Liptovskej Štiavnice, východná časť v KÚ Partizánskej Lupče a južná trojuholníková časť v KÚ Liptovskej Lúžnej.

O Salatíne písali aj niektoré osobnosti. Budem citovať Ing. Ivana Houdeka: „Salatín bolo najvyššie položené predhistorické opevnenie v ČSR 1631 m“. Príčina sa však nikde neuvádzajú v literatúre. Bolo to len objavenie zlata v tejto oblasti, alebo aj niečo iné. Podľa toho istého prameňa v roku 1263 dostala Nemecká (teraz Partizánska) Lupča podľa výsadnej listiny banské právo, to znamená že v rámci mestského chotára (Nemeckej Lupče) mohli kúpať, dolovať zlato, striebro a meď s povinnosťou odovzdať kráľovi 1/8 výťažku. Sprvu vykonávali toto právo len vo forme ryžovania zlata z piesku Lupčianky a po jeho vyťažení prešli na riadne dolovanie v Lupčianskej doline. Spočiatku to boli zlaté bane v r. 1512 v západnom vrchu Lupčianskej Magury a na Salatíne. Ročná ťažba bola 1,5 – 11 kg zlata. V roku 1917 naši 7,5 kg hruď rýdzeho zlata, ktorú ako zvláštnosť uložili do Kráľovského múzea v Budapešti.

Po 1. svetovej vojne 31. 12. 1923 pre vzrastajúcu stratovosť úplne zastavili dolovanie, zariadenie rozmontovali a odviezli, štólne zamurovali, teraz sú v nebezpečnom stave. Avšak ešte v roku 1940 ponížala na Žliebkoch sme objavili na plochej skale množstvo zlatých

zrniek (ktoré sa na slnku náherne trblietali ako hviezdičky na nebi za jasnej noci pod Salatínom).

Treba podotknúť, že v západnej (Štiavnickej) časti Salatína sa nikdy zlato nedolovalo.

Treba aj pripomenúť, že zlaté bane na Latiborskej hole (Prašivá) si vynútili, že vo výške 1036 m za-

ložili osadu Magurku pre baníkov.

Zo Salatína pozorujeme jedinečnú prekrásnu panorámu. Na juhu vidíme, že časť národného parku Nízke Tatry (pohorie dlhé až 80 km) sa tiahne od západu na východ v šírke 35 km. Časť tohto národného parku poznáme pod pojmom Prašivá, ktorá sa tiahne od Hiadelského sedla až po Latiborskú hoľu, vyznačovala sa v minulosti ťažbou zlata. Od končiara Prašivá (1652) cez Malú Chochuľu (1719), ďalej cez Veľkú Chochuľu (1753), Košariská (1694), Skalku (1549), Veľkú Hoľu (1640) a Latiborskú hoľu (1643) putovali naši partizáni v SNP a cesta Hrdinov SNP pokračovala smerom na Ďumbier (2043).

V zimnom období pri západnom slnku môžeme zo Salatína pozorovať Chopok (2024) a to aj konečnú výťahovú stanicu s reštauráciou.

Pod Prašivou ako na dlani vidíme časť Liptovskej Osady, obec Liptovskú Lúžnu, kúpele Železná a osadu Magurka. Ak pokračujeme ďalej v rozhlade v Západných Tatrách nad Liptovským Mikulášom vyniká Baranec (2184) a časť Marskej priehrady a viaceré obce Horného Liptova. V Podtatranskej kotline sú Chočské vrchy s legendárnym Veľkým Chočom (1611),

z ktorého je krásny pohľad na Oravu aj Liptov.

Nad Ružomberkom máme Čebrať (1054). Vo Veľkej Fatre pozorujeme zo Salatína Šiprún (1461), Smrekovicu (1485) a Rakytov (1567), na ktorom sú dobré informácie o okolitých končiároch.

Výstup na Salatín poskytne najviac zážitkov cez Ludroviansku dolinu a zostup cez Bohúňovo (1311), Kohút (1015), Poľanu, Čakanovo a Medokýš. Pre turistov zo Štiavnice je vhodný výstup cez Komornícku dolinu a zostup podľa uváženia. Prihováram sa za vrcholový zostup zo Salatína z toho dôvodu, že pri zostupe sledujeme panorámu Liptova a aj preto, že za bývalej ČSR po tejto trase cvičili vojaci ľahkého delostreleckého pluku, upravovali terén (na Bohúňove), aby sa dostali na patričnú kótu. Prešiel som túto trasu na veľkú prosbu jednej devy, ktorá sa 5 rokov pozerala na túto trasu zo svojho obloka. Delostrelcov na výstupe na Makovicu sme pozorovali, keď sme boli na lesných plodoch. Delostrelci z tohto pluku počas SNP úspešne odstreľovali nemecké strážne pozície napr. pred zastávkou do terajšej Monďi BP SCP.

Na Salatín som sa dostal za bývalého Slovenského štátu. Vtedy ešte bol na Žliebkoch salaš Jána Obrčiana, ktorý hospodáril v Štiavnicke na pôde Rakovského.

Občas sme nocovali v kolibe pre pastierov jalovic. Tu nocovali aj chlapi, ktorí kosili lúku na Salatíne. Suché seno ťažovali na šmykoch z kosodreviny a koňom ho zväžali k rebriniaku na dobrej ceste.

Spolu aj s bratom sme prešli hore svahom po lúke, ale cez kosodrevinu sme sa horko-ťažko dostali na vrchol. Navštívili sme aj niektoré diery v okolitom dolomicko – vápenatom pohorí.

Pod Salatínom na východe pramení Salatínsky potok, na západe Ludrovianka a to hore pri Žliebkoch a druhý výdatnejší prameň v dolinke asi v strede Salatína.

Na západnej strane je boha-

tá kvetena. Na jar je to napríklad šafran: kvitne od marca – mája fialovo, zriedka má biele alebo fialovočiarkované okvetie. Na jar aj Prvosienka holá voňavá, jasno žltá. Neskôr v máji – júni kvitne Horec Clusiov – sýtoazúrovej farby.

Vo viacerých druhoch nájdeme Lomikameň, no Lomikameň pozmenený rastie len na Salatíne. Zaujímavá je Gypsomilka plazivá a Vstaváček alpínsky. Vyhľadávanou potravou jeleňov je Mliečniviec alpínsky, ktorý nájdeme aj v iných lokalitách. Je to rastlina až 2 m vysoká, kvitne od júla do augusta červenofialovo, zriedkavo bielej farby. Je údajne pre ovce a kozy otravný.

Je chvályhodné, že obecné úrady (v Liptovskej Štiavnici v lete, v Lipt. Lúžnej v zime) organizujú výstupy občanov na Salatín. Utvrďuje sa tak občianska spolupatričnosť, priateľstvo, družba aj láska medzi mladými ľuďmi. Salatín je považovaný za kopec zamilovaných.

Viacrát, v rôznom období, som vystúpil na Salatín, ale s určitou pietou a nostalgiou spolu s manželkou spomíname na náš prvý výstup na končiár.

Salatín má pre mňa magickú silu, vyžaruje pozitívnu energiu – čo si vysvetľujem špeciálnym zložením horniny a orientáciou homolovitého tvaru končiara v smere sever-juh. Ako vysokoškooláci sme si na sebe overili výhodnosť spánku v smere S-J, pre mňa to platí aj pre namáhavý pohyb S-J na náš končiár Salatín. Američania v tomto smere hovoria o úspešnej magnetickej terapii na mozog.

Náš Salatín je jedinečný – to poznali (popri zlate) aj naši prapredkovia...

(krátené - pozn redakcie) ■

Futbalová sezóna vcelku úspešná

Dušan Dírer

Pred dvoma rokmi sme v júlovom čísle uviedli interview venované zviditeľňovaniu činnosti našej TJ a úspechom našich futbalistov. Odtedy činnosť TJ a futbalové úspechy napredovali... Po dvoch rokoch som teda opäť zbral do rúk diktafón a oslovil členov výboru TJ (Oto Ondrejka, Peter Kmeť a Pavol Hlaváč) aby zhodnotili uplynulú futbalovú sezónu...

Ako hodnotíte priebeh jesennej a jarnej časti uplynulej sezóny?

PK: Po postupe do I. triedy sme si dali hlavný cieľ nebojovať v závere súťaže o záchranu, ale „uhrat' stred“. Urobili sme pre to maximum v príprave a tak nám aj vyšla jesenná časť, keď sme „zimovali“ na štvrtom mieste. V zime sme sa rozhodli, že sa pokúsime o taký „malý zázrak“ a skúsime využiť tú situáciu, že prvý jarný zápas budeme hrať s Belou, a ak sa nám ju podarí doma poraziť, mohli by sme porozmýšľať aj na postup do

IV. ligy. To by bol teda tretí postup za sebou. No po veľmi dobrej zimnej príprave, keď mali hráči kvalitné podmienky, nepodarilo sa nám prvé dva zápasy vyhrať na domácej pôde, čím sa rozhodlo, že sa ten „zázrak“ nepodari. Zostal však cieľ, že sa budeme pohybovať v „stredných kľudných vodách“ v V. lige. To sa nám aj podarilo a po nie celkom presvedčivých výsledkoch začiatkom jari sme záver jarnej časti zvládli na výbornú, keď sme zvíťazili 6:1 s 2. družstvom v tabuľke a nakoniec sme skončili ako štvrtý.

S akými problémami sa mužstvo muselo potýkať?

OO: Dost' hodne bolo zranených hráčov, zbytočne sme dostávali karty, zapracovali však aj rozhodcovia... Nemal takmer ani kto hrať. Problémy sme mali hlavne s brankárom -na jeseň sa nám zranil. Nemali sme vlastne brankára...

Ale počas sezóny sme ako nováčikovia dobre „mútili vodu“...

PK: Za zmienku stojí aj dvojná-

sobná výmena trénera. Prvýkrát, po nepresvedčivých výkonoch mužstva na začiatku jari sa po 4.kole vzdal funkcie tréner Čačo. Situáciu sme vyriešili tak, že vzhľadom na to, že sa už nehralo o postup, sezónu môžeme dotiahnuť s hrajúcim trénerom Františkom Mikulášom, ktorý má trénerskú licenciu a je bývalý ligový hráč. Mysleli sme, že to tak pôjde ďalej. Ale po troch zápasoch sám F. Mikuláš povedal, že nemôže aj hrať, aj trénovať, že výsledky jednoducho nebudú. A neprišla ani dáka odozva zo strany hráčov, mužstvo sa rozpadalo... Preto sme siahli po trénerovi Antonovi Urbanovi, ktorý ponuku prijal a dotiahol sú-

ťaž do konca.

Čo čaká mužstvo ďalej? Aký cieľ ste pre nich pripravili?

PK: Hneď po týždennej prestávke začína letná príprava. Celé leto budeme trénovať v domácich podmienkach, cez týždeň budú tréningy a cez víkend prípravné zápasy alebo turnaje. Čo sa týka ďalšej sezóny, chceme sa pohybovať v V.lige vo vrchnej polovici tabuľky. Na rok sa očakáva ťažšia súťaž, keďže do V. ligy zostúpila Lisková a z I.triedy postúpila Ludrová. S nimi pôjde o zaujímavé zápasy. Takže ak sa nám bude dať riť v hornej polovici rebríčka, budeme spokojní...

OO: V V. lige už musia hrať takí hráči, ktorí „majú niečo nabehané“. Budeme musieť v ďalšom posilňovať. Stiahneme svojich hráčov od dorastencov. Nedá sa však všetko utiahnuť iba „z našich“, v mužstve musia byť aj „cudzí“. To by sme jednoducho nezvládali. Hlavne ale musíme dať dokopy skúsenosti, rozum a kondíciu...

Mimochodom – keďže sa nám rozpadá družstvo dorastencov, ako „náhradu“ chceme prihlásiť do súťaže žiakov...

PH: Na konci ukončenej sezóny sme celkom spokojní. Vytvorili sme chlapcom slušné podmienky, no budeme sa snažiť vytvoriť ešte lepšie, niečo posilniť... Máme do budúcnosti stály cieľ: „**HRAŤ O NIEČO!**“ Nie však o záchranu, ale **O POSTUP...**

V 50-tke aktívnym futbalistom

Dušan Lauko

Minulý rok prejavila Česká tlačová agentúra záujem urobiť rozhovor s brankárom nášho futbalového mužstva – Pavlom Ondrejkom. Aký bol dôvod? Jednoduchý – „v Liptovskej Štiavnici sa hrá V. liga a brankárovi sa blíži 50-tka...“ Aj my sme s Pavlom Ondrejkom urobili malý rozhovor a položili sme mu dve jednoduché otázky:

Čo je to 50-tka pre človeka?

Je to pre mňa akási „méta“, ktorá mi dáva impulz opakovane sa pobiť so životom – ako človek, otec rodiny a aj športovec. Je to také čosi ako keď prišla revolúcia – myslel som že už som konečne vo veku kedy som „normálny“ a začnem pomáhať rodine, a zrazu som tam, kde bol môj nebohý otec, a začínam odznovu...

Dovoľte mi, aby som nášmu Palovi v mene svojom, ale aj v mene spoluobčanov, ktorí ho poznajú ako chlapca, ktorý stále stál medzi bránkovými tyčkami, ktorý stále žije športom (a ešte nejaký rôčik azda bude) osobne poďakoval za jeho príkladnú „propagáciu“ tohto pekného športu v našej obci.

A čo 50-tka pre športovca?

Jóóó! Ja som hral futbal od svojich ôsmich rokov, teda 42 rokov. Ešte vydržať tých 8 rokov, aby som aj v tomto smere dosiahol 50-tku. Bez futbalu nemôžem žiť. Mojm krdom je: „Kým hrám futbal, tak žijem“. Pre moju rodinu je to síce ťažké, ale ony vedia, že „ja hrám futbal, no a tento musím hrať ďalej“...

■

pomoc: TOTEM, LEONA	venuje sa erotike	1. časť tajničky		priemer	plošná miera	ponáraj	poludnie							
povzdych			časť dňa											
otrok			topánka česky	pracuj										
somár				darebák										
					kartársky výraz									
					s radosťou									
						rímsky 500								
kmeň - znak						uhol ľudove								
majetok							aké krajove							
skratka pre kus			lbonka domácky Krajská inšpekcia					osobné zámeno	krásny cit	rímska 1	3. časť tajničky	vynálezca turbíny	indická tanečnica	
	IQ foneticky					malá koliba								
	priviaže					NROP								
mierna										urán, hliník				
osobné zámeno			bývalý ruský vládár				2. časť tajničky	síra		Japan Polit. Military				
Internet Service			protirobot	dokročila										
				zápor nárečovo										
mužské meno					rovná čiara								prislušníci starej Itálie	
					otázka									
robia svadbu						akčný výbor			vlani (bez v)					
						nula			nevytvára					
skratka Eltóna				kuvaná							záduch	tona		
				atómová elektrárň								potecha		
	čulá					u doktora								
	mesto v Taliansku					koniec abecedy								
lietadlo					vzadu			kresal						
					druhá samohláska			patriaci Erovi						
spojenia						kráľ zvierat				TDI				
						dusík				trestať bitkou				
oranie					nerob veľa									
					plus									
ženské meno						prebárajú si								
						rímsky 500								
spojka		osobné zámeno			dopliesť						mákké T			

Tajnička

Pánboh pomáhaj ujček!
 - A komuže to kosíte?
 - Veď som gazda, nie paho-
 lok. Sebe kosím!
 Na to chlapec povie:
 - ... (pokračovanie v našej
 tajničke)

Ján Vulpíny

Riešenia z čísla 1/2005:

Tajnička: ...krásne a vzácne stromy staré aj šesťsto rokov.

Výhercovia tajnička: Tajnička: 100 Sk získava: Jozef Klimčík - Liptovská Štiavnica, Luboš Synak - Liptovská Štiavnica.

Riešenie tajničky odovzdávajú v kancelárii obecného úradu. Dvoch vylosovaných riešiteľov odmeníme sumou 100 Sk.

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

vydáva obec Liptovská Štiavnica maximálne 6 krát do roka. Povolené OÚ Ružomberok pod regist. č. OÚ 1/1999.

Šéfredaktor a DTP: RNDr. Dušan Dírer. Redakčná rada: Mária Grafová, Edita Haluzová, Katarína Kačalková, Dušan Lauko, Ladislav Slanica, Mgr. Katarína Pastuchová, Ján Vulpíny, Mariana Domiterová.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a uverejnenie článkov.

Adresa: Obecný úrad Liptovská Štiavnica 39. Internet: <http://www.liptovskastiavnica.sk/toito>